

Lastenhoitotyö työnantajan kodissa. Työaikalaki vai kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annettu laki. Työneuvoston toimivalta

Dnro 25/2010, annettu 2.12.2010.

Oikaisuvaatimus hylättiin.

Oikaisuvaatimuksen kohde:

Itä-Suomen aluehallintoviraston, työsuojelun vastuualueen päätös dnro ISAVI 418/04.07.01/2010, joka annettiin 3.9.2010.

X oli hakenut lupaa lastenhoitajana työskentelevän Y:n työaikajärjestelyihin. Lupaa haetaan siihen, että Y olisi voinut yksin ympärivuorokautisesti hoitaa X:n 2- ja 3 -vuotiaita lapsia. Lapset oleskeliivat X:n luona kuukausittain pääsääntöisesti 10 vuorokautta yhtäjaksoisesti ja täksi ajaksi tarvitaan hoitajaa. X oli nelirajahalvaantunut.

X katsoi, että tapaukseen tuli soveltaa työaikalakia (605/1996) ja lakia vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (vammaispalvelulaki, 380/1987).

Aluehallintovirasto hylkäsi hakemuksen, koska sillä ei ollut toimivaltaa myöntää poikkeuksia kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetun lain säännöksistä. Poikkeusluvista, joita työsuojeluviranomainen voi myöntää, on määrätty työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain (400/2004) 9 §:ssä. Tässä luettelossa ei ole mainittu kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annettua lakia. Aluehallintovirasto katsoi, että tapaukseen tulee sovellettavaksi nimenomaan laki kotitaloustyöntekijän työsuhteesta. Y teki työtä työnantaja X:n kodissa, ja työ oli luonteeltaan kotitaloustyötä. Pääasiallisena tehtävänä oli lastenhoito ja sen lisäksi työtehtäviin kuului jonkin verran henkilökoh-taisen avustajan tehtäviä eli ns. perushoitoa. Asiassa ei ollut tullut esille seikkoja, joiden perusteella työ olisi jäänyt mainitun lain soveltamisalan ulkopuolelle. Y ei ollut työnantajan taloudessa vakinai-sesti elävä perheen jäsen, häntä ei ollut merkitty terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusre-kisteriin eikä hänen tarkoituksenaan ollut työskennellä sairaan hoitajana.

Oikaisuvaatimus:

X pyysi työneuvostoa muuttamaan aluehallintoviraston päätöksen myönteiseksi, jotta hänen las-tensa kanssa olisi voinut toimia vain yksi henkilö. Asiassa tulisi noudattaa sekä työaika- että vam-maispalvelulakia, eikä lakia kotitaloustyöntekijän työsuhteesta, koska näiden lakien välille aiheutuu ristiriita. Oikaisua vaadittiin, koska X:llä on oikeus tavata lapsiaan sekä elää mahdollisimman nor-maalialia elämää vammautumisestaan huolimatta.

Työneuvoston päätös:

Oikaisuvaatimus hylättiin.

Päätöksen perustelut:

1. Taustaa

Oikaisuvaatimus on tehty, koska asiassa on epäselvää, mitä työaika sääntelevää lakia tulee soveltaa Y:n työhön X:n lasten hoitajana X:n kodissa. X oikaisuvaatimuksentekijänä katsoo, että työhön tulee soveltaa työaikalakia, kun aluehallintovirasto päätyi soveltamaan lakia kotitaloustyöntekijän työsuhteesta. Y työskentelee X:lle kahden eri työ sopimuksen perusteella (työsopimus henkilökohtaisesta avustamisesta ja toinen työ sopimus lasten hoitamisesta). Arvioitaessa työhön sovellettavaa lakia on työntekijän samalle työnantajalle tekemää työtä tarkasteltava yhtenä kokonaisuutena, vaikka työtä tehtäisiin useamman kuin yhden sopimuksen perusteella. Tämä perustuu siihen, että työaikalainsäädäntö on pakottavaa oikeutta. Näin ollen Y:n työskentelyä X:n palveluksessa on tarkasteltava kokonaisuutena, vaikka oikaisuvaatimuksessa on kysymys yksinomaan Y:n lastenhoito-työhön sovellettavasta laista.

2. Sovellettavasta laista

Työaikalaki (605/1996) on työaika sääntelevä yleislaki. Työaikalakia ei kuitenkaan sovelleta sen 2 §:n 1 momentin 9 kohdan perusteella työhön, josta noudatettavasta työajasta on säädetty erikseen. Kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annettu laki (951/1977) on mainitussa lainkohdassa tarkoitettu erityislaki. Työaikalaki ei siis sovellu kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetun lain soveltamisalaan kuuluvaan työhön. Työaikalaki ei sovellu myöskään sellaiseen työhön, joka on erityislaissa mahdollisesti jätetty sen soveltamisalan ulkopuolelle (HE 34/1996, s. 37).

Kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetussa laissa ei ole määritelty täsmällisesti, mitä kotitaloustyöllä tarkoitetaan. Lakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 19/1975, s. 2) se määritellään työksi, joka on tarpeen kodin normaalia ja asianmukaista hoitoa varten. Samassa yhteydessä todetaan, että kotitaloustyöhön katsotaan yleisesti sisältyvän myös lasten ja talouteen kuuluvan sairaan tai muun avuttoman henkilön hoitoon liittyvät tehtävät.

Kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetun lain 2 §:ssä on säädetty niistä tehtävistä, jotka eivät kuulu sen soveltamisalaan, eikä näihin töihin siis sovelleta työaikalakiakaan kuten tämän lain 2 §:n 1 momentin 9 kohdasta käy ilmi. Kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annettua lakia ei sovelleta sen 2 §:n 4 kohdan mukaan sellaisen lastenhoitajan työhön, joka on merkitty lastenhoitajana terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta annetussa laissa (1074/92) tarkoitettuun terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin, jos hänen tehtävänä on yksinomaan lasten hoito ja siihen välittömästi liittyvät tehtävät eikä 2 §:n 5 kohdan mukaan sairaan hoitajana toimivan henkilön työhön.

Y:n työtehtäviin kuuluu hoitaa X:n kotitaloutta ja X:ää hänen henkilökohtaisena avustajanaan pääosin X:n kodissa. Lisäksi Y hoitaa noin 10 päivää kuukaudessa X:n lapsia hänen kodissaan. Y:n työ on siten pääasiassa työnantajan kodissa tapahtuvaa, kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetussa laissa tarkoitettua kotitaloustyötä, ja tällainen työ kuuluu kokonaisuudessaan kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetun lain soveltamisalaan. Y:n työhön ei voida siten soveltaa työaikalakia.

Oikaisuvaatimuksessa ei ole esitetty selvitystä, että Y olisi terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin merkitty, yksinomaan lastenhoitotyötä tekevä henkilö.

Esitetyn selvityksen mukaan Y:n työ on ollut osittain kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetun lain 2 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettua työtä sairaan henkilön hoitamiseksi.

Y on kuvannut niitä sairaanhoidollisia tehtäviä, joita hän on tehnyt neliraajahalvaantuneen X:n henkilökohtaisena avustajana. Lisäksi hän on selvittänyt tällaisten tehtävien määrän päivässä, viikossa ja kuukaudessa. Y:n kertoman mukaan silloin, kun lapset eivät ole hoidettavina, sairaanhoidolliset työt vievät hänen ajastaan päivittäin 30 - 150 minuuttia, viikoittain 2 tuntia 30 minuuttia – 12 tuntia 30 minuuttia ja kuukausittain 10 - 50 tuntia. Silloin, kun Y hoitaa X:n lapsia, ei Y:llä ole lainkaan sairaanhoidollisia tehtäviä. Y:n esittämistä selvityksistä käy ilmi, että hänen tekeminsään pääasiallisina tehtävinään on ollut kotitaloustyöntekijän työsuhteessa annetussa laissa tarkoitetut kotitaloustyöt, ja vain vähäisempi osa viimeksi mainitun lain 2 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuja sairaanhoidollisia tehtäviä.

Edellä esitetyn perusteella Y:n työhön X:n lasten hoitajana on sovellettava kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annettua lakia. Tähän lopputulokseen on päädytty laskemalla Y:n sopimaan kumpaankin työhön käytetty aika yhteen.

3. Työneuvoston toimivalta

Työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain (400/2004) 9 §:n mukaan aluehallintovirasto voi myöntää poikkeuslupia seuraavien lainkohtien perusteella:

- 1) työaikalain 14 §:n 1 ja 3 momentti,
- 2) työaikalain 26 §:n 1 momentin 14 kohta,
- 3) työaikalain 27 §:n 1 momentti,
- 4) työaikalain 36 §:n 1 momentti ja
- 5) nuorista työntekijöistä annetun lain 15 §.

Vain näihin lainkohtiin perustuvat oikaisuvaatimukset voivat tulla työneuvostossa ratkaistaviksi. Kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annettua lakia ei ole mainittu yllä olevassa luettelossa. Aluehallintovirastolla eikä työneuvostolla ole toimivaltaa myöntää poikkeuksia kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetun lain säännöksistä.

Työneuvoston toimivalta oikaisuvaatimusasioissa perustuu yllä mainittuihin lainkohtiin. Näin ollen työneuvoston toimivaltaan ei kuulu tutkia vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annettua lakia.

Edellä esitetyillä perusteilla työneuvosto hylkää X:n oikaisuvaatimuksen.

Työaikalain (605/1996) 2 §:n 1 momentin 9 kohta.

Kotitaloustyöntekijän työsuhteesta annetun lain (951/1977) 1 ja 2 §:t.

Työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain (400/2004) 9 §.

Hallintolaki (434/2003).